

de zich ervan afgesloten, kon er niet bij komen.' (p. 166) Het lijkt een vroeg verhaal van Hermans, geschreven in de nachtmerrieachtige trant die zijn eerste werk vaak kenmerkt. Waarmee de lezer toch nog een glimp opvangt van een imposant oeuvre dat overigens in het boek van Fransen nagenoeg onzichtbaar blijft.

G.F.H. Raat

H. Schultink, *Van onze taalkundige medewerker. Kronieken 1954-1962*. Bezorgd door Cecile A. Portielje en Jan Noordegraaf. – Amsterdam: Stichting Neerlandistiek vu / Münster: Nodus Publikationen, 2005. (Cahiers voor Taalkunde 22) – ISBN 3 89323 528 0 (Nodus Publikationen). ISBN 90 72365 86 0 (Stichting Neerlandistiek vu)

'De maatschappelijke autoriteit van de taalkundige en inzonderheid van de neerlandicus is in ons land gering', constateert Henk Schultink in een bijdrage die onder de titel 'Krant en taalwetenschap' op 25 augustus 1956 verscheen in de toenmalige NRC. Het was het eerste artikel in een nieuwe taalkundige rubriek, waarmee de latere Utrechtse hoogleraar Algemene Taalwetenschap beoogde 'kritische voorlichting te geven uit de werkplaats der taalkunde'. De bijdragen 'van onze taalkundige medewerker' verschenen tussen 1956 en 1960 en ze zijn onlangs door Cecile Portielje en Jan Noordegraaf gebundeld, aangevuld met een aantal eerdere stukjes over taal voor de NRC en een artikel uit 1962 voor dezelfde krant naar aanleiding van het afscheid van C.B. van Haeringen als hoogleraar Nederlandse taalkunde in Utrecht.

Schultink gebruikt zijn rubriek voor beschouwingen over zeer uiteenlopende aspecten van taal en taalwetenschap, vaak naar aanleiding van een pas verschenen studie of een discussie die in die tijd actueel was. Zo schrijft hij herhaaldelijk over spellingkwesaties of de invloed van andere talen op het Nederlands, in die tijd dus nog vooral over germanismen. Hij wijdt een artikel aan 'de formele criteria en karakteristika van Sinterklaaspoëzie' en schrijft over de rol van 'moderne apparaten' als de taperecorder ('magnetofon') voor het taalkundig onderzoek. Opvallend is zijn belangstelling voor (het onderwijs van) het Nederlands in het buitenland. Meer dan eens bespreekt hij grammatica's of leerboeken van het Nederlands als vreemde taal, wat o.a. te maken zal hebben met het feit dat hij van 1951 tot 1956 werkzaam was als lector Nederlands aan de Uni-

versiteit van Kopenhagen. Dit verblijf in Denemarken verklaart zeker ook ten dele zijn fascinatie voor de Deense linguïst Louis Hjelmslev. Daarnaast gaat hij in tal van artikelen in op het werk van Nederlandse taalkundigen als Kloeke, Paardekooper, De Groot, Reichling of Van Haeringen.

Ook nieuwe ontwikkelingen in de taalkunde buiten Nederland worden besproken. Zo besteedt Schultink bijvoorbeeld aandacht aan het verschijnen van Noam Chomsky's *Syntactic structures* (1957), volgens hem een 'zeer instructieve studie'. Veel van zijn bijdragen kan men lezen als pleidooi voor de synchrone en structurele benadering van taal, een benadering die in die tijd nog geenszins vanzelfsprekend was. Dit maakt zijn NRC-rubriek buitengewoon interessant vanuit het oogpunt van de geschiedenis van de taalkunde. Men ziet in zijn bijdragen 'als het ware het structuralisme in Nederland definitief doorbreken', zoals Noordegraaf en Portielje in hun nabeschouwing stellen.

Matthias Hüning

Nicoline van der Sijs (red.), *Wereldnederlands. Oude en jonge variëteiten van het Nederlands*. Den Haag: Sdu uitgeverij, [2005]. – 196 pp.

In deze bundel worden, voor eerst voor zover ik weet, verschillende variëteiten van het Nederlands beschreven en vergeleken, zowel in Nederland zelf als in Suriname, het voormalige Nederlands Indië en Curaçao, alsmede het uit het Nederlands ontstane Afrikaans van Zuid-Afrika. In Nederland gaat het dan om het Jiddisch-Nederlands en de variëteiten van het Nederlands gesproken door Turken en Marokkanen. Over het fascinerende Moluks-Nederlands worden enkele opmerkingen gemaakt, maar dat blijft verder buiten beeld. Het boek vormt het een waardevolle bijdrage aan de groeiende literatuur over dit onderwerp. Zoals de redacteur, Nicoline van der Sijs, opmerkt (p. 9), richt boek het zich op een algemeen publiek, en de auteurs en de redacteur hebben er ook voor gezorgd dat er in het boek geen overdreven moeilijke termen voorkomen. Aan de andere kant probeert het boek wel grondig te zijn: er worden geen details overgeslagen ten behoeve van het luchtige verhaal.

Het overzicht van Fritz Ponelis heeft als titel 'Nederlands in Afrika: het Afrikaans' (pp. 15-30). Niet iedereen in Zuid-Afrika zal zich kunnen vinden in die omschrijving, maar in het stuk zelf wordt een rijk beeld gegeven van beeld ge-